

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Hudební katedra

**Mozartova opera Figarova svatba
ve výuce hudební výchovy na středních školách
a víceletých gymnáziích**

Bakalářská práce

Autor: Barbora Tomášková
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání
Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením
na vzdělávání
Vedoucí práce: PhDr. Dana Soušková, Ph. D.

Hradec Králové

2017

Zadání bakalářské práce

Autor: Barbora Tomášková

Studium: P14P0646

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením na vzdělávání, Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání

Název bakalářské práce: a) **Bakalářský pěvecký koncert / b) Mozartova opera Figarova svatba ve výuce hudební výchovy na středních školách a víceletých gymnáziích**

Název bakalářské práce AJ: a) Bachelor choral concert / b) Mozart's opera The marriage of Figaro for teaching music lessons on high schools and grammar schools

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

První část je tvořena sólovým koncertním výkonem (minimálně půlrecitálem), jehož předpokladem je vysoká úroveň technických dovedností studenta. Koncertní vystoupení má na základě vhodně zvolené dramaturgie prezentovat interpretační kvality diplomanta a jeho schopnost adekvátního stylového přístupu k interpretaci jednotlivých skladeb. Ke koncertnímu výkonu se váže druhá, teoretická písemná část v rozsahu cca 20-30 stran. Bude koncipována jako doplňující materiál k učebnicím hudební výchovy pro druhý stupeň základních škol a střední školy. Seznámí s operní tvorbou W. A. Mozarta, podrobněji se zaměří na operu Figarova svatba.

Učebnice hudební výchovy pro 2. stupeň základních škol a střední školy HOSTOMSKÁ, Anna. Opera: průvodce operní tvorbou. Vyd. 7., doplněné: Státní hudební vydavatelství, 1965, 824 str. VÍTOVÁ, Eva. 50 slavných oper. 1. vyd. Praha: Albatros, 2005, 299 s. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-01788-1.

Garantující pracoviště: Hudební katedra,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: MgA. Jan Kyselák
PhDr. Dana Soušková, Ph.D.

Oponent: Mgr. et MgA. Markéta Štefaniková
Mgr. et Mgr. Marie Kováříčková

Datum zadání závěrečné práce: 1.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně a uvedla všechny použité zdroje informací.

V Hradci Králové dne:.....

.....

Barbora Tomášková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé práce paní PhDr. Daně Souškové, Ph.D. za trpělivost, čas a cenné rady při zpracování bakalářské práce.

Anotace

TOMÁŠKOVÁ, Barbora. *Mozartova opera Figarova svatba ve výuce hudební výchovy na středních školách a víceletých gymnáziích*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec králové, 2017. 40 s. Bakalářská práce.

Tato práce pojednává o opeře *Figarova svatba* Wolfganga Amadea Mozarta. Obsahuje kapitolu, ve které jsou analyzovány učebnice hudební výchovy pro druhý stupeň základních škol, střední školy a gymnázia z hlediska zastoupení informací o operách W. A. Mozarta. Dále práce představuje operu v době klasicismu a operní tvorbu W. A. Mozarta. Práce obsahuje informace o vzniku opery *Figarova svatba*, o jejím úspěchu v Praze a je zde uveden děj opery doplněný ukázkami nejnámějších čísel opery. Zmíněny jsou také úpravy předehry *Figarovy svatby* pro různá nástrojová uskupení, zařazeny jsou motivační texty vhodné pro využití ve výuce.

Klíčová slova: klasicismus, Wolfgang Amadeus Mozart, opera, Figarova svatba

Annotation

TOMÁŠKOVÁ, Barbora. *Mozart's opera The marriage of Figaro for teaching music lessons on high schools and grammar schools*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017. 40 pp. Bachelor Degree Thesis.

This Bachelor Degree Thesis is about opera *The marriage of Figaro* by Wolfgang Amadeus Mozart. It contains a chapter, where I analysed musical education textbooks for the second level of primary school, high school and grammar school in terms of presenting information about operas by W.A. Mozart. The thesis contains information about the origin of opera *The marriage of Figaro* and about its success in Prague. It tells the opera's story. It is complemented by illustrations of the best known arias. There are mentioned adjustments of the prelude of *The marriage of Figaro* for various instrumental arrangements, there are included motivational texts suitable to be used for teaching .

Keywords: klasicism, Wolfgang Amadeus Mozart, opera, The Marriage of Figaro

Obsah

1. Úvod	9
2. Opery W. A. Mozarta v učebnicích hudební výchovy a dalších publikacích	10
2.1. Učebnice hudební výchovy pro 2. stupeň základních škol	10
2.2. Učebnice hudební výchovy pro gymnázia a střední pedagogické školy.....	11
2.3. Další publikace vhodné pro výuku.....	11
2.4. Shrnutí	12
3. Opera v období klasicismu	14
3.1. Opera seria	14
3.2. Opera buffa.....	15
3.3. Tragédie lyrique	15
3.4. Opéra comique	16
3.5. Singspiel.....	16
4. Operní tvorba W. A. Mozarta.....	17
5. Figarova svatba.....	19
5.1. Vznik opery.....	19
5.2. Figarova svatba v Praze	20
5.3. Postavy	21
6. Děj Figarovy svatby s vybranými ukázkami	23
7. Úpravy <i>Figarovy svatby</i> pro různá nástrojová uskupení.....	32
8. Motivační texty.....	33
9. Závěr.....	36
Seznam použité literatury a dalších zdrojů	37

Seznam příloh

A: Přehled Mozartových oper

B: Oznámení premiéry *Figarovy svatby*

C: Stavovské divadlo

1. Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o Mozartově operě *Figarova svatba*. Toto téma jsem si vybrala, protože mě operní tvorba Wolfganga Amadea Mozarta velmi zajímá. Dvě čísla z *Figarovy svatby* jsem také zařadila do programu svého bakalářského koncertu.

Cílem práce je rozšíření učebních materiálů o operních dílech Wolfganga Amadea Mozarta, které by mohli využít učitelé hudební výchovy na středních školách a víceletých gymnáziích.

V bakalářské práci se nejprve zaměřím na učebnice hudební výchovy pro druhý stupeň základních škol a pro střední školy. Provedu jejich analýzu a zjistím, do jaké hloubky jsou žáci seznámeni s operní tvorbou Wolfganga Amadea Mozarta. Dále se budu zabývat Mozartovou operní tvorbou a zaměřím se na operu *Figarova svatba*. Uvedu informace o jejím vzniku a pražském úspěchu. Zpracuji děj opery, do kterého vložím ukázky vybraných operních čísel. Uvedu jejich charakteristiku se stručným formovým rozborem, ke kterému doplním časovou osu a český překlad textu. Dále doporučím další vhodné nahrávky předehry *Figarovy svatby* v podání různých nástrojových uskupení. K tématu *Figarovy svatby* přidám literární texty, které lze využít ve výuce jako zajímavosti nebo jako motivaci k poslechu.

2. Opery W. A. Mozarta v učebnicích hudební výchovy a dalších publikacích

2.1. Učebnice hudební výchovy pro 2. stupeň základních škol

V učebnicích hudební výchovy Jaroslava Mihuleho a Miroslava Štřeláka je zmínka o operách Wolfganga Amadea Mozarta v 6. ročníku základní školy.¹ Je zde představena opera *Figarova svatba*. Výklad je doplněn dvěma notovými ukázkami s českými texty – z Figarovy árie *Non più andrai* a Figarovy *Cavatiny*. Dále je zmíněna operní předehra k *Figarově svatbě*, opět s notovou ukázkou. Z textu se dozvídáme o úspěchu *Figarovy svatby* a *Dona Giovanniho* v Praze a o Mozartově pražském pobytu.

V řadě učebnic Alexandrose Charalambidise a kolektivu autorů je W. A. Mozart zmíněn jako operní skladatel v 8. ročníku.² V poznámce je připomenuto, že mezi jeho opery patří *Figarova svatba*. Učebnice pro další ročníky informace o Mozartových operách neobsahují.

Učebnice hudební výchovy pro 6. a 7. ročník ZŠ a odpovídající ročníky víceletých gymnázií Jakuba Šedivého a Lucie Rohlíkové³ obsahuje pouze zmínku o Mozartově pobytu v Praze a opeře *Kouzelná flétna*. Učebnice pro 6. ročník ZŠ autorů Ivany Štíbrové a Jiřího Koláře⁴ zmiňuje pouze jméno W. A. Mozarta bez dalších informací. Další učebnice této řady již Mozartovu operní tvorbu neuvádějí.

O opeře *Don Giovanni* poutavě vypráví učebnice Jaroslava Herdena *My pozor dáme a nejen posloucháme se žáky 2. stupně ZŠ a nižších ročníků osmiletých gymnázií*. Vyprávění je doplněno poslechem duetu *Là ci darem la mano* a notovou ukázkou s českým textem. V kapitole Dějiny hudby v příkladech naleznete notovou ukázkou z *Kouzelné flétny Ein Mädchen oder Weibchen*.

---

¹ MIHULE, Jaroslav a MIROSLAV ŠTŘELÁK. *Hudební výchova pro 6. ročník základní školy*. Praha: Fortuna, 1997. ISBN 80-7168-390-6.

² CHARALAMBIDIS, Alexandros. *Hudební výchova pro 8. ročník základní školy*. Praha: SPN, 1998. ISBN 80-7235-041-2.

³ ŠEDIVÝ, Jakub a LUCIE ROHLÍKOVÁ. *Hudební výchova: pro 6.-7. ročník základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií*. Plzeň: Fraus, 2013-. ISBN 978-80-7238-901-8.

⁴ ŠTÍBROVÁ, Ivana a JIŘÍ KOLÁŘ. *Hudební výchova pro 6. ročník ZŠ*. Úvaly: JINAN, 1997.

2.2. Učebnice hudební výchovy pro gymnázia a střední pedagogické školy

V učebnici hudební výchovy pro gymnázia 2 Alexandrose Charalambidise a kolektivu autorů⁵ je podrobně popsán Mozartův život a je zmíněno pět oper – *Únos ze serailu*, *Così fan tutte*, *Figarova svatba*, *Don Giovanni* a *Kouzelná flétna*.

Druhý díl učebnice hudební výchovy pro střední pedagogické školy s podtitulem *Hudba a její svět* napsala dvojice autorů Jaroslav Mihule a Vladimír Kovařík.⁶ V učebnici se podrobně zabývají operou *Figarova svatba*. Nejprve zmiňují Beaumarchaisovu divadelní trilogii a její historický kontext, poté charakterizují Mozartovu operu a přikládají notové ukázky Figarovy árie *Non più andrai* a *Figarovy Cavatiny* s českým textem a klavírním doprovodem. Dále píše o oblíbenosti Mozartových oper v Praze a v této souvislosti uvádí i operu *Don Giovanni*.

2.3. Další publikace vhodné pro výuku

Ve výuce hudební výchovy lze využít ještě některé další publikace zaměřené na operu. Například je to kniha *50 slavných oper* Evy Vítové, která představuje děje oper, seznamuje s informacemi o skladatelích i s různými zajímavostmi.⁷ Zde se dočteme o třech Mozartových operách – *Don Giovanni*, *Kouzelná flétna* a *Figarova svatba*. Dalšími knihami jsou *Pohádky za oponou*⁸ Kamila Bednáře nebo *Příběhy, pověsti a pohádky paní hudby* Anny Hostomské.⁹ Tyto knihy představují poutavým způsobem děje oper. Anna Hostomská je i autorkou *Průvodce operní tvorbou*,¹⁰ což je obsáhlý titul, jenž zahrnuje velké množství oper. Kniha je rozčleněna podle zemí, ve kterých působili jednotliví operní skladatelé. Pojednává o Mozartových operách

---

⁵ CHARALAMBIDIS, Alexandros. *Hudební výchova pro gymnázia 2*. Praha: SPN, 2003. ISBN 80-7235-219-9.

⁶ MIHULE, Jaroslav a Vladimír KOVAŘÍK. *Učebnice pro střední pedagogické školy 2: Hudba a její svět*. Praha: SPN, 1989.

⁷ VÍTOVÁ, Eva. *50 slavných oper*. Praha: Albatros, 2005. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-01788-1.

⁸ BEDNÁŘ, Kamil. *Pohádky za oponou: pohádky a vyprávěnky na motivy našich i světových oper a baletů*. Praha: XYZ, 2007. ISBN 978-80-86864-85-3.

⁹ HOSTOMSKÁ, Anna. *Příběhy, pověsti a pohádky paní Hudby*. Praha: Paseka, 2007. ISBN 978-80-7185-814-0.

¹⁰ HOSTOMSKÁ, Anna. *Průvodce operní tvorbou*. Praha: Svoboda - Libertas, 1993. ISBN 80-205-0344-7.

Idomeneus, Únos ze serailu, Figarova svatba, Don Giovanni, Così fan tutte, Titus a Kouzelná flétna.

Jiřina Marková a Anna Novotná jsou autorkami knihy a stejnojmenného pořadu ČT1 *Opera nás baví*.¹¹ Pořad je určen spíše mladším posluchačům. Kniha je ilustrovaná a představuje tři Mozartovy opery *Don Giovanni, Kouzelná flétna* a *Figarova svatba*. Součástí knihy je CD s nahrávkami.

Vhodným titulem pro potřeby výuky je též kniha *Kouzelná flétna* zpracovaná Ivonou Březinovou.¹² Děj opery je vyprávěn formou pohádky, jež je doplněna ilustracemi. K příběhu lze pustit nejznámější árie z přiloženého CD, avšak v původním německém jazyce.

Wolfgangu Amadeu Mozartovi se věnují dvě CD z řady *Nebojte se klasiky*. Jedno CD se zabývá Mozartovou *Kouzelnou flétnou*¹³. Děj opery je vyprávěn formou pohádky a podbarvený hudbou. Do příběhu jsou vloženy árie v českém jazyce. Druhé CD¹⁴ velmi poutavě představuje Wolfganga Amadea Mozarta a prokládá vyprávění názornými ukázkami. Obsahuje kapitoly o operě *Don Giovanni* (árie dona Giovanniho) a o *Královně noci* z opery *Kouzelná flétna* (árie Královny noci).

2.4. Shrnutí

V publikacích o operě určených pro mladší čtenáře i učebnicích hudební výchovy se nejčastěji setkáváme s Mozartovými operami *Figarova svatba, Don Giovanni* a *Kouzelná flétna*. V učebnicích hudební výchovy jsou informace o Mozartových operách často stručné. Nejdůkladněji se Mozartovými operami zabývá Jaroslav Mihule, který je autorem učebnic hudební výchovy pro 2. stupeň ZŠ a pro střední pedagogické školy.

---

¹¹ MARKOVÁ, Jiřina a ANNA NOVOTNÁ. *Opera nás baví: první kniha o operě pro děti i rodiče*. Praha: Práh, 2005. ISBN 80-7252-121-7.

¹² SKALA, Martina a IVONA BŘEZINOVÁ. *Kouzelná flétna*. Praha: Bon Art Production, 2006. ISBN 80-87015-00-2.

¹³ *Nebojte se klasiky! – Kouzelná flétna* [zvukový záznam na CD]. Praha: Radioservis, 2013

¹⁴ *Nebojte se klasiky! – Wolfgang Amadeus Mozart* [zvukový záznam na CD]. Praha: Radioservis, 2012

V učebnicích hudební výchovy se největší pozornost se věnuje *Figarově svatbě*, která je často zmiňována v souvislosti s Prahou. Z této opery jsou nejčastěji doporučeny k poslechu Figarova árie *Non più andrai* a *Figarova Cavatina*. Informace o Mozartově operní tvorbě v učebnicích hudební výchovy však nejsou dostačující. Tato práce se tedy pokusí rozšířit materiály k opeře *Figarova svatba*, které bude možné využít ve výuce hudební výchovy.

3. Opera v období klasicismu

Klasicismus datujeme přibližně mezi roky 1750–1820. Klasicistní opera přejímá operní typy z baroka a dále je rozvíjí. Jsou jimi italská opera seria a opera buffa a francouzská tragédie lyrique. Vedle nich vznikají nové druhy – singspiel a opéra comique. V následujícím textu jsou charakterizovány jednotlivé operní typy.¹⁵

3.1. Opera seria

Opera seria (vážná) vznikla v Itálii na přelomu 17. a 18. století a byla spjata s aristokratickým prostředím. Představovala v italštině příběhy vznešených hrdinských postav (např. vladařů, vojevůdců), jejichž osudy ústily do tragických závěrů. Neobsahovala tedy žádné komické prvky. Text je v italštině. Hudební složka byla v opeře seria důležitější než složka dramatická. Operu zahajovala sinfonia¹⁶. Děj byl představován v secco recitativech¹⁷ a v áriích¹⁸ se vyjadřovaly prožitky jednotlivých postav. Důraz se kladl na virtuózní sólový zpěv, v němž se uplatnily sopranistky, altistky a kastráti¹⁹. Menší zastoupení měli tenoristé a basisté v opeře seria nevystupovali vůbec. Opera se stala spíše okostýmovaným koncertem. Na tuto krizi opery reagoval Christoph Willibald Gluck,²⁰ který provedl reformou vážné opery. Požadoval přirozenost a dramatickou pravdivost díla. Árie byly oproštěny od zbytečných ozdob, byly zařazeny sborové scény, ansámbl²¹ a taneční scény. Jednotlivá čísla byla propojována do delších dramatických scén díky recitativům

---

¹⁵ Kapitola Opera v období klasicismu je zpracována na základě těchto publikací: SMOLKA, Jaroslav. *Dějiny hudby*. Brno: TOGGA agency, 2001. ISBN 80-902912-0-1.; TROJAN, Jan. *Dějiny opery: tvůrci předloh, libretisté, skladatelé a jejich díla*. Praha: Paseka, 2001. ISBN 80-7185-348-8.; SOUŠKOVÁ, Dana. *Hudební druhy a žánry*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-393-7.

¹⁶ Sinfonia byla italská operní předehra. Jednovětá skladba obsahovala tři tempově odlišné části – rychlou, pomalou, rychlou.

¹⁷ Secco recitativ („suchý“) je sólový zpěv, který se intonací a metroritmickým průběhem blíží mluvenému slovu. Recitativ posouvá děj opery. Je doprovázený bassem kontinuem (nejčastěji cembalem) a omezuje se na akordy v delších rytmických hodnotách.

¹⁸ Árie je rozsáhlejší sólový zpěv, pro který je příznačný krásný zpěv (it. bel canto).

¹⁹ Kastráti byli muži, kterým byly ještě před mutací odstraněny pohlavní žlázy, tak jim zůstal vysoký, ale silný hlas. Kastráti byli v době baroka ideálem krásného zpěvu (it. bel canto). Jedním z nejznámějších kastrátů byl Farinelli.

²⁰ Hudební skladatel žijící v letech 1714–1787.

²¹ Ansámbl je uskupení několika zpěváků, kdy každý zpívá svou vlastní melodickou linku.

accompagnato.²² Na Gluckovu reformu navázali v období klasicismu skladatelé jako Wolfgang Amadeus Mozart nebo Ludwig van Beethoven.

3.2. Opera buffa

Mezi jednotlivými jednáními opery seria se uplatnila komická intermezza,²³ ze kterých se vyvinula na konci baroka opera buffa (komická).²⁴ Uváděla komické příběhy z měšťanského prostředí. Libreto byla psána v italštině a vyznačovala se spádným dějem plným zápletek. V komické opeře vystupovaly pouze přirozené hlasy a s oblibou se využíval bas, který často zpíval komické role.²⁵ V opeře se hojně užívaly ansámby a sbory. Převládal secco recitativ doprovázený nejčastěji cembalem, v němž se rychle střídaly dialogy. Pro operu buffu je příznačné tzv. buffové finále, ve kterém se na jevišti objeví všechny jednající postavy. Finále se stalo prostředkem pro vystupňování děje a k vyřešení zápletky. Významnými klasicistními autory opery buffy byli Wolfgang Amadeus Mozart a Joseph Haydn.²⁶

Opera semiseria, neboli drama giocoso, je přechodným typem mezi operou seria a buffa. Obsahuje vážný děj s řadou komických situací a zápletek. Nejznámější operou tohoto typu je *Don Giovanni* Wolfganga Amadea Mozarta.

3.3. Tragédie lyrique

Francouzská vážná opera se nazývala tragédie lyrique a vyvinula se v druhé polovině 17. století z baletních představení ballets de cour²⁷. Pojila v sobě prvky opery seria s domácí tradicí. Děj čerpala z antické mytologie a libreto bylo rozčleněno do pěti dějství, kterým předcházela prolog, jenž oslavoval krále. Dílo

---

²² Recitativ accompagnato („doprovázený“) je doprovázený orchestrem nebo skupinou nástrojů a je melodicky i metroritmicky více propracovaný než recitativ secco.

²³ Intermezza byla krátkými komickými vsuvkami mezi jednotlivými jednáními opery seria.

²⁴ Opera buffa navazuje nejen na komická intermezza, ale i na hudební komedie (it. commedia per musica). Tento žánr navazoval na činoherní komedii a operu seria a čerpal náměty z měšťanského prostředí.

²⁵ Basová komická part se nazývala buffózní bas.

²⁶ Joseph Haydn byl rakouský hudební skladatel žijící v letech 1732–1809.

²⁷ Ballet de cour byl tradiční dvorský balet, jenž se prováděl na francouzském královském dvoře. Jednalo se o velkolepá představení s bohatými dekoracemi a kostýmy. Obsahovala taneční výstupy, sborově zpívané části, sólové zpěvy a deklamace textu.

zahajovala ouvertura.²⁸ Základem děl byly recitativy, které respektovaly deklamaci francouzského jazyka. Melodie nebyly zdobené a mezi áriemi a recitativy byl menší kontrast. Do oper byla zařazována baletní čísla,²⁹ sbory a ansámby. Mezi klasicistní autory tragédie lyrique patří Christoph Willibald Gluck a Niccolò Piccini.³⁰

3.4. Opéra comique

Opéra comique (komická) je francouzskou obdobou italské opery buffy. Původně byla hudebně jednodušším útvarem a inspirovala se ve vaudevillových komediích³¹. Náměty byly podobné jako v italské komické opeře, tedy z měšťanského prostředí. Tyto opery byly psány ve francouzštině a obsahovaly zpěvy písňového charakteru, ansámby, sbory, tance i orchestrální části. Místo recitativů se uplatnilo mluvené slovo. Nejvýznamnějším klasicistním autorem opery comique byl André Ernest Modeste Grétry.³²

3.5. Singspiel

V německy mluvících zemích dominovala v klasicismu italská a francouzská opera. V 18. století se vyvinul nový typ komické opery – singspiel. Náměty čerpal ze života řemeslníků a vesničanů, postupně ale přešel k pohádkovým příběhům. Hudebně vycházel z německých písní a místo recitativů obsahoval mluvenou prózu v německém jazyce. Nejvýznamnějším skladatelem singspielů byl Wolfgang Amadeus Mozart.

---

²⁸ Ouvertura byla francouzská operní předehra. Jednovětá skladba obsahovala tři tempově odlišné části – pomalou, rychlou, pomalou

²⁹ Dílo, v němž byly výrazně zastoupeny operní i baletní složky, se označovalo jako opéra-ballet.

³⁰ Hudební skladatel žijící v letech 1728–1800.

³¹ Vaudevillové komedie byly mluvené frašky, které obsahovaly nově otextované melodie dobově populárních písní – vaudevillů.

³² André Ernest Modeste Grétry byl francouzský hudební skladatel žijící v letech 1741–1813.

4. Operní tvorba W. A. Mozarta

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) zkomponoval celkem dvacet jedna oper.³³ V následujícím textu budou zmíněny jeho nejvýznamnější díla.³⁴ Mozart své první opery napsal již v jedenácti letech. Raná díla, tedy z období umělcova dospívání, jsou inspirována italskou operou a německým singspielem. Za jeho pobytu ve Vídni roku 1768 vznikla opera buffa *La finta semplice* a singspiel s pastýřskou tematikou *Bastien a Bastienka*. Následovaly tři opery seria (*Mitridate*, 1770; *Ascanio in Alba*, 1771; *Lucio Silla*, 1772), které byly zkomponovány pro Miláno. Roku 1775 řídil Mozart premiéru opery buffy *La finta giardiniera* (*Zahradnice lásky*) v Mnichově. *Idomeneo* (1780) je Mozartovou první mistrovskou operou. Tato opera seria čerpá námět z antické mytologie a odehrává se na ostrově Kréta v období po trojských válkách. Úspěchem *Idomeneo* začíná Mozartovo vrcholné tvůrčí období.

Mozart ve svých vrcholných operních dílech mistrovsky hudebně vystihuje dramatické situace a charaktery jednotlivých postav. Vysoce postavené osoby se vyjadřují technicky náročným vznešeným zpěvem a prostší postavy se vyznačují jednoduššími melodiemi. Vedle recitativů a árií zařazuje Mozart do oper četné ansámblly, sbory a taneční scény.

Mozartovy vrcholné opery vznikly ve Vídni mezi lety 1781–1791. Opera *Únos ze serailu* (1782) byla ve své době ve Vídni velmi úspěšná. Singspiel o třech dějstvích se odehrává v Turecku a pojednává o dvou mileneckých párech, jež se dostanou z tureckého zajetí. Po úspěchu *Únosu ze serailu* složil Mozart operu *Figarova svatba* (1786).

Tato opera sklídila obrovský úspěch v Praze, a tak vznikla pro Prahu za spolupráce Mozarta a Lorenza da Ponte opera *Don Giovanni* (1787). Drama

---

³³ Přehled Mozartových oper je uveden v příloze A.

³⁴ Kapitola Operní tvorba W. A. Mozarta je zpracována na základě těchto publikací: SMOLKA, Jaroslav. *Dějiny hudby*. Brno: TOGGA agency, 2001. ISBN 80-902912-0-1.; TROJAN, Jan. *Dějiny opery: tvůrci předloh, libretisté, skladatelé a jejich díla*. Praha: Paseka, 2001. ISBN 80-7185-348-8.; HOSTOMSKÁ, Anna. *Průvodce operní tvorbou*. Praha: Svoboda - Libertas, 1993. ISBN 80-205-0344-7

giocoso³⁵ pojednává o nenapravitelném prostopášníkovi donu Giovannim. Na začátku opery se don Giovanni snaží svést donu Annu. Na pomoc jí přijde její otec, komtur, jehož v souboji don Giovanni usmrtí. Ten bez jakýchkoliv výčitek pokračuje ve svém bujarém životě. Dona Anna a její snoubenec Ottavio se mu chtějí za vraždu pomstít. Don Giovanni pozve Zerlinu a Masetta, kteří slaví svatbu, a ostatní svatebčany k sobě do paláce na oslavu, neboť doufá, že se mu přitom podaří svést Zerlinu. Jeho plány ale Masetto překazí a don Giovanni je donou Annou a Ottaviem odhalen jako vrah. Na konci opery přichází duch komtura³⁶ a vyzývá dona Giovanniho, aby se polepšil. Ten to odmítá, a tak se za své jednání propadá do pekla. Komickou postavou je v opeře sluha dona Giovanniho Leporello. Premiéru měla opera v Nosticově divadle v Praze 29. října 1787 a dirigoval ji sám skladatel.

Così fan tutte (1790) je opera buffa, která byla zkomponována na objednávku císaře Josefa II. Libreto zpracoval Lorenzo da Ponte. V posledním roce života Mozart složil ještě dvě opery. Slavnostní operu *La clemenza di Tito* (1791) na libreto Pietra Metastasia, která vypráví příběh ze starověkého Říma. Tato opera byla objednána na pražskou korunovaci Leopolda II.

Posledním Mozartovým hudebně dramatickým dílem je *Kouzelná flétna*, singspiel zkomponovaný na libreto divadelního ředitele Emanuela Schikanedera.³⁷ Mozart ji skládal v těžkém období nemoci a bídy. Singspiel vypráví pohádkový příběh prince Tamina a princezny Paminy, kteří prochází třemi zkouškami, až se z nich nakonec stanou ctnostní lidé. Na cestě je doprovází ptáček Papageno, jež najde též svou družku Papagenu. Nakonec tak dobro vítězí nad zlem. Na jevišti se objevují fantastické krajiny, pyramidy, chrámy a sklepení, v díle vystupují nadzemské bytosti, vznešení pozemšťané i lidové postavy. Královna noci sídlí vysoko na trůnu posetém hvězdami, Sarastrova říše v posvátném chrámu. Dvojice Papageno a Papagena osvěžuje děj vtipnými vstupy. *Kouzelná flétna* se stala jedinečnou podívanou nejen své doby a byla vzorem pro německou romantickou operu.

---

³⁵ Drama giocoso, neboli opera semiseria, pojí prvky vážné a komické opery.

³⁶ Při slavnostní večeři hraje k poslechu hudba, jak bylo tehdy zvykem. Zazní i melodie z árie *Non più andrai* z *Figarovy svatby*.

³⁷ Emanuel Schikaneder byl rakouský herec, libretista, pěvec a režisér žijící v letech 1751–1812.

5. Figarova svatba

Figarova svatba je opera buffa v italském jazyce. Byla zkomponována na libreto Lorenza da Ponte roku 1786 a má čtyři jednání. *Figarova svatba* patří k nejvýznamnějším a nejhranějším operám.

5.1. Vznik opery

Předlohou opery *Figarova svatba* byla druhá část z trilogie divadelních her Pierra-Augustina Carona de Beaumarchaise³⁸. První díl trilogie nese název *Lazebník sevillský*³⁹, druhým je již zmíněná *Figarova svatba* a posledním *Provinilá matka*. Beaumarchaisova *Figarova svatba* se svým obsahem stala revoluční hrou v době před Velkou francouzskou revolucí. Divadelní hra vznikla v roce 1775, ale poté, co si ji přečetl král Ludvík XVI., bylo její provádění zakázáno. Až roku 1784 byla hra králem povolena a stala se velmi populární.

Mozartova *Figarova svatba* měla premiéru 1. května 1786 ve Vídni⁴⁰, tedy dva roky po uvedení Beaumarchaisovy hry. Libreto zpracoval podle francouzského dramatu Lorenzo da Ponte.⁴¹ Císař Josef II. svolil, aby Mozart s Lorenzem da Ponte vytvořili pro dvorní divadlo italskou operu buffu na revoluční námět. Bylo ale nutné přetvořit původní dramatický text na italské libreto, které by bylo vhodné pro provedení na císařském dvoře. Byl změněn počet aktů, zredukován počet osob z šestnácti na jedenáct a byly vynechány nejužší pasáže. Práce na opeře začala v říjnu roku 1785 a skončila 29. dubna 1786, tedy pouze dva dny před premiérou.

Premiéru dirigoval od cembala sám Mozart a zpěváci prý byli svými rolemi nadšeni. O úspěchu premiéry se ale zprávy různí, některé zdroje dokonce tvrdí, že

---

³⁸ Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais byl francouzským dramatikem žijícím mezi lety 1732–1799.

³⁹ Námět Lazebníka sevillského zpracoval Gioacchino Rossini ve své opeře *Lazebník sevillský* (1816).

⁴⁰ Fotografii dobového plakátu na vídeňskou premiéru se nachází v příloze B.

⁴¹ Lorenzo da Ponte (1749–1838) byl italský básník a libretista. Po odchodu z Itálie se usadil ve Vídni, kde se stal dvorním básníkem Josefa II. Pro W. A. Mozarta napsal libreto k operám *Figarova svatba*, *Don Giovanni* a *Così fan tutte*. Po smrti Josefa II. odešel do Londýna, kde se potýkal s finanční krizí. Proto se rozhodl odjet do New Yorku. Zde se podílel na založení prvního operního divadla v Americe a zasloužil se o uvedení *Dona Giovanniho* roku 1825.

zpěváci úmyslně zpívali falešně⁴², jiné zase vypovídají o jejím úspěchu⁴³. Je ale pravděpodobné, že hudebníci neměli dostatek času na nastudování opery. Už po devátém provedení byla opera z programu stažena a nahradily další operní opusy. *Figarova svatba* se nakonec ale dočkala velkého úspěchu, a to v Praze v prosinci roku 1786.⁴⁴

5.2. Figarova svatba v Praze

Premiéra *Figarovy svatby* v Praze se uskutečnila v prosinci roku 1786. Byla provedena v Nosticově divadle⁴⁵ Bondiniho operní společností.⁴⁶ a sklídila obrovský úspěch. Mozart přijel do Prahy na pozvání v lednu 1787 a dočkal se velkolepého přijetí.⁴⁷ Na počest návštěvy Mozartových byl uspořádán koncert a bál, na kterém zazněly melodie z *Figarovy svatby* upravené do různých tanců. Mozart svému příteli v dopise napsal: „Přihlížel jsem s potěšením, jak všichni ti lidé radostně poskakovali při hudbě mého Figara, upravené v samé čtverylky a německé tance; neboť zde všichni mluví jen o Figaru; všichni hrají, troubí, zpívají a pískají jen Figara; jistě velká čest pro mne.“⁴⁸ Mozart se v Praze také setkal se svými přáteli manželi Duškovými.⁴⁹

---

⁴² CASINI, Claudio. *Amadeus: život Mozartův*. Praha: Academia, 2001. ISBN 80-200-0862-4.

⁴³ BÖTTGER, Dirk. *Mozart: život a smrt génia*. Píra: Fontána, 2003. ISBN 80-7336-260-0.

⁴⁴ Podkapitola Vznik opery je zpracována na základě těchto ubikací: KOVAL, Karel. *Mozart v Praze*. Praha: Svobodné slovo - Melanrich, 1956.; REGLER-BELLINGER, Brigitte, Hans WINKING a Wolfgang SCHENCK. *Opera: velká encyklopedie*. Praha: Mladá fronta, 1996. ISBN 80-204-0541-0.; WEISS, David. *Mozart - člověk a génius*. Praha: Odeon, 1977.; HAMANNOVÁ, Brigitte. *Hlava plná hudby: Život Wolfganga Amadea Mozarta; přel. Ivana Vízdalová*. Praha: Brána, 1998. ISBN 80-85946-96-3.; Na úsvitu revoluce. BEAUMARCHAIS. *Figarova svatba*. Praha: Osvěta, 1951, s. 7-11.

⁴⁵ Nosticovo divadlo bylo postaveno hrabětem Nosticem v druhé polovině 18. století. Poté co jej odkoupili čeští stavové, bylo přejmenováno na Stavovské divadlo. Tento název přetrval až do roku 1948, kdy bylo přejmenováno na Tylovo divadlo. Roku 1991 byl název změněn zpět na Stavovské divadlo. Fotografie dnešní podoby Stavovského divadla je v příloze C.

⁴⁶ Ital Pasquale Bondini, původně zpěvák, založil svůj úspěch na provozování oper v Praze. Nejprve se angažoval v divadle V Kotcích, později v Thunovském divadle. V době velké poptávky po italské opeře v druhé polovině 18. století začala stavba Nosticova divadla. Hrabě Nostic pověřil vedením oper právě Bondiniho společností, v té době již velmi proslulou. A tak se mezi italskými operami v roce 1786 objevila i Mozartova *Figarova svatba*.

⁴⁷ Po neúspěchu *Figarovy svatby* ve Vídni se Mozartovi ocitli ve finanční tísní, což byl jeden z důvodů pro odjezd do Prahy.

⁴⁸ BARTOŠ, František. *Wolfgang Amadeus Mozart v dopisech*. V Praze: Topičova edice, 1937.

⁴⁹ Josefína Dušková (1754-1824) byla zpěvačkou a její manžel František Xaver Dušek (1731-1799) byl skladatelem a klavíristou. Mozart se se sopranistkou Josefínou se potkal už v roce 1777 v Salcburku, kde jí věnoval jednu ze svých árií. Při svém dalším pobytu v Praze ještě téhož roku, tedy 1787, pobýval u Duškových ve vile Bertramce.

Mozart se osobně přišel podívat na provedení své *Figarovy svatby* do Nosticova divadla. Provedení se mu líbilo natolik, že po představení odešel hráčům, pěvcům a dirigentovi gratulovat. 17. ledna sám dirigoval provedení *Figarovy svatby* v Nosticově divadle. Mozarta Praha milovala a Mozart si oblíbil Prahu. Tak vznikla smlouva na novou operu *Don Giovanni* objednanou pro Prahu a skladatel se do města zanedlouho mohl vrátit.⁵⁰

5.3. Postavy

HRABĚ ALMAVIVA – španělský grand	<i>baryton</i>
HRABĚNKA ROSINA – manželka hraběte	<i>soprán</i>
FIGARO – hraběcí komorník	<i>bas</i>
ZUZANKA – komorná hraběnky a snoubenka Figara	<i>soprán</i>
MARCELINA – služebná	<i>soprán</i>
ANTONIO – hraběcí zahradník, strýc Zuzanky	<i>bas</i>
CHERUBÍN – hraběcí páže	<i>mezzosoprán</i>
BARTOLO – lékař	<i>bas</i>
DON BASILIO – učitel hudby	<i>tenor</i>
DON CURZIO – soudce	<i>tenor</i>
BARBARINA – dcera Antonia	<i>soprán</i>
AMBROSIO – sluha Bartolův	<i>němá role</i>
VENKOVANÉ, VENKOVANKY, LOKAJOVÉ	

Hrabě Almoviva je mladý a vysoce urozený člověk, ovšem výbušný a žárlivý. O jeho záletech ví většina jeho poddaných a dozvídá se o nich i jeho manželka hraběnka Rosina. Hrabě touží získat Zuzanku, proto se snaží oddálit její svatbu s Figarem. Na konci opery se své manželce omlouvá a slibuje jí lásku, otázkou ale je, zda jeho slibům může věřit. Rosina je mladá krasavice, svůdná, ale ctnostná a nešťastná z manželova nezájmu. Rozptýlení nachází v Cherubínově chlapeckém dvoření. Nakonec se odváží zapojit do intrik, a tak získá zpět manželovu lásku.

⁵⁰ KOVAL, Karel. *Mozart v Praze*. Praha: Svobodné slovo - Melanrich, 1956. Wolfgang Amadeus Mozart a české země. www.ped.muni.cz [online]. [cit. 2017-05-06]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/mozart/secky/secky.htm>

Sluha hraběte je Figaro, který vymyslí lest jak zmařit hraběcí choutky na jeho Zuzanku. Avšak v momentě, kdy ho zdánlivě Zuzanka zklame, ztrácí hlavu a hořce se vysmívá svému osudu. Figarova snoubenka Zuzanka, je chytrá, mazaná a přizpůsobivá. Je hraběncinou komornou. Právě Zuzanka vymyslí lstivý plán, kterým hraběnka získá zpět lásku svého manžela a ona sama se zbaví namlouvání hraběte.

Cherubín je asi třináctiletý, všudypřítomný hraběcí páže, které přináší do opery víc zmatků než prospěchu. Cherubín má rád všechny ženy, a tím se sám dostává do problémů. Hrabě i Figaro si dobře uvědomují jeho přednosti, a tak se Cherubín stává předmětem jejich žárlivosti.⁵¹

---

⁵¹ Podkapitola Postavy je zpracována na základě této publikace: PETRÁŠKOVÁ, Eva. *Wolfgang Amadeus Mozart, Le nozze di Figaro: opera buffa ve čtyřech jednáních*. V Praze: Národní divadlo, 2002. ISBN 80-7258-082-5.

6. Děj Figarovy svatby s vybranými ukázkami

Nedaleko Sevilly stál zámek patřící bohatému hraběti Almovivovi a jeho manželce Rosině. O zámecký sad se staral zahradník Antonio, jehož dcerou byla rozmilá Barbarina, hraběcí jmění měl na starost notář Curzio, zdraví doktor Bartolo, dům Marcelina (bývalá hospodyně Bartolova) a hudbu don Basilio. Pravou rukou hraběte byl Figaro, šikovný a chytrý chlapík, který kdysi dopomohl hraběti k nevěstě. Za tyto zásluhy vzal hrabě Figara na zámek jako svého sluhu. Tak jako měl hrabě Figara, měla i hraběnka svou komornou Zuzanku, neteř Antonia. Tak se stalo, že se Figaro zamiloval do Zuzanky a Zuzanka zase do Figara. K jejich sňatku ale chyběl souhlas hraběte, který s rozhodnutím otálel, protože po Zuzance toužil sám.⁵²

Předehra

Předehra uvádí svým charakterem děj opery. Je ve velmi rychlém tempu (Presto) a má sonátovou formu⁵³. Hlavní téma hrají nejprve smyčcové nástroje a fagoty, pak se připojují výraznou melodií dechové nástroje. Vedlejší téma přebírají housle a violy a závěrečné housle a fagoty. Předehra obsahuje pouze krátké provedení a po repríze následuje poměrně rozsáhlá koda. Předehra je jednou z nejznámějších částí opery a často je hrána jako samostatné koncertní číslo. Předpokládá brilantní hru orchestru, především smyčcových nástrojů.

---

⁵² Děj opery *Figarova svatba* byl zpracován na základě těchto publikací: HOSTOMSKÁ, Anna. *Příběhy, pověsti a pohádky paní Hudby*. Praha: Paseka, 2007. ISBN 978-80-7185-814-0.; PETRÁŠKOVÁ, Eva. *Wolfgang Amadeus Mozart, Le nozze di Figaro: opera buffa ve čtyřech jednáních*. Praha: Národní divadlo, 2002. ISBN 80-7258-082-5.; MARKOVÁ, Jiřina a Anna NOVOTNÁ. *Opera nás baví: první kniha o opeře pro děti i rodiče*. Praha: Práh, 2005. ISBN 80-7252-121-7.

⁵³ Sonátová forma obsahuje tři části – expozici, provedení a reprízu. V expozici je uvedeno nejprve hlavní téma v hlavní tónině. Přejít od hlavního k vedlejšímu tématu zprostředkuje mezivěta. Celou tuto část označujeme jako oblast hlavního tématu. Oblast vedlejšího tématu zahrnuje vedlejší téma ve vedlejší tónině (v dominantní durové nebo paralelní mollové) a mezivětu. Následuje oblast závěrečného tématu v tónině vedlejší. V provedení se motivicky pracuje s tématy z expozice. Repríza je pozměněným opakováním expozice, probíhá v celá v hlavní tónině. Nakonec může být zařazena koda.

Presto

- 2:07⁵⁴ oblast hlavního tématu
- 2:55 oblast vedlejšího tématu
- 3:36 oblast závěrečného tématu
- 3:49 provedení
- 4:01 repríza
- 5:22 koda

1. jednání

Figaro přeměřuje pokoj, ve kterém budou se Zuzankou bydlet. Mezitím co Figaro měří, Zuzanka si zkouší svatební věneček. Hezká chvíle se ale promění v hádku, protože Zuzanka svému ženichovi prozradí, jak ji hrabě nadbílá a pronásleduje milostnými návrhy. To Figara rozhořčí a rozhodne se, že na pána nastraží past.

***Figarova cavatina* (15:03)**

Ve *Figarově cavatině*⁵⁵ zpívá Figaro o svých plánech, jak přelstít hraběte. Cavatina je ve velké třídlílné formě s reprízou⁵⁶ *ABa*. Díl *A* má charakter menuetu v třídobém metru, taneční ráz vyjadřuje i text. Díl *B* je v rychlejším tempu a má dvoudobé metrum. Figaro v něm zpívá, že pánovi všechny jeho plány překazí. Nakonec se opakuje díl *a*.

---

⁵⁴ Minutáž se vztahuje k nahrávce dostupné na youtube. Přenos s českými titulky z Metropolitní opery je dostupný na https://www.youtube.com/watch?v=e2n4HV9qF_w. V hlavních rolích Cecilia Bartoli, Bryn Terfel, René Fleming a Dwayne Croft.

⁵⁵ Cavatina se vyznačuje melodikou písňového charakteru. Cavatiny byly psány ve velké dvoudílné či třídlílné formě s tempově kontrastními díly.

⁵⁶ Patří mezi velké písňové formy. Velké díly jsou složeny z několika malých dílů, které jsou zpravidla ve formě periody.

Allegretto

A	a	15:03	<i>Když chcete tančit, můj drahý hrabě, když chcete tančit, můj drahý hrabě, já vám k tomu rád zahraju.⁵⁷</i>
	b	15:34	<i>Když ode mě chcete dostat lekci, budete skákat, jak pískám.</i>
	c	16:01	<i>Vím jak, ale pomalu. Musím na něj jít chytře, jen tak mu zmařím plány.</i>
B	d	16:30	<i>Musím být mazaný i upřímný, tu ho popíchnu, pak zas rozesměji. Všechno mu překazím.</i>
	e	16:39	<i>Musím být mazaný i upřímný, tu ho popíchnu, pak zas rozesměji. Všechno mu překazím.</i>
a		16:58	<i>Když chcete tančit, můj drahý hrabě, když chcete tančit, můj drahý hrabě, já vám k tomu rád zahraju.</i>

Hrabě ale není jediný, nad kým se stahují mračna. Figaro si již dříve půjčil peníze od Marceliny a s dlužním úpisem podepsal i to, že pokud nevrátí peníze ve stanovené lhůtě, s Marcelinou se ožení. Když Marcelina vidí, že je svatba Figara a Zuzanky na spadnutí, začne s Bartolem, kterému kdysi Figaro zmařil vdavky s bohatou Rosinou, sprádat plány. Dobře si všimli, že se hrabě točí za Zuzankou, proto se rozhodli toho využít. Chtějí díky ní popudit hraběte proti Figarovi, aby jejich svatbu nepovolil. Tak by Marcelina dosáhla své svatby s Figarem.

Do pokoje za Zuzankou přichází mladičké páže Cherubín a hledá u ní pomoc. O pážeti je známé, že má rád snad všechny ženy. Líbí se mu Zuzanka, Barbarina (Antoniova dcera) a teď i sama hraběnka. Páže zpívá: „*Už ani sám nevím, co se ve mně děje, každá žena mě okouzlí, ...*“

Non so più cosa son, cosa faccio

Cherubín ve své árii *Non so più cosa son, cosa faccio* zpívá o tom, že neví, co se ním děje, a že touží po každé ženě. Árie je v rychlém živém tempu (Allegro

---

⁵⁷ Český text je převzatý z výše uvedené nahrávky opery.

vivace) a má malou písňovou formu⁵⁸ s kodou *abacc'k*. Střídají se v ní části recitativního rázu s legatovými zpěvnými plochami.

Allegro vivace

- a** 26:51 *Už nevím, kdo jsem, ani co dělám. Chvíli hořím, pak jsem jako led. Když vidím ženu, má tvář změni barvu a jsem jako omámený.*
- b** 27:10 *Při slově láska se mi divoce rozbuší srdce, a když o ní mám mluvit, zmocní se mě nepopsatelná touha. Neumím tu touhu vysvětlit.*
- a** 27:37 *Už nevím, kdo jsem, ani co dělám. Chvíli hořím, pak jsem jako led. Když vidím ženu, má tvář změni barvu a jsem jako omámený.*
- c** 27:58 *Mluvím o lásce, když bdím, mluvím o lásce, když sním. Mluvím o lásce s potůčky, stíny, horami, květinami, trávou, se svou vlastní ozvěnou i vánkem, který má zamilovaná slova nese pryč.*
- c'** 28:31 *Mluvím o lásce, když bdím, mluvím o lásce, když sním. Mluvím o lásce s potůčky, stíny, horami, květinami, trávou, se svou vlastní ozvěnou i vánkem, který má zamilovaná slova nese pryč.*
- koda** 29:14 *A když mě nikdo neposlouchá, mluvím o lásce sám se sebou.*

Hrabě se dozvěděl o náklonnosti Cherubína k hraběnce a chce ho vyhnat ze zámku, proto páže prosí Zuzanku, aby se za něj u hraběnky přimluvila. Vtom ale přichází hrabě a Cherubín se taktak stačí schovat za křeslo. Nechtěně tak vyslechne, jak Almagiva nabízí Zuzance svou lásku. Ale to už přichází don Basilio, před kterým se zase musí ukrýt hrabě. Zamíří přímo do Cherubínova úkrytu, ten mrštně křeslo podleze a Zuzanka přes oba přehazuje přehoz. Basilio začne bezostyšně Zuzance říkat klepy, že se o ní hrabě uchází a Cherubín že nadbíhá hraběnce, to prý už všichni

---

⁵⁸ Malé písňové formy obsahují malé díly.

vědí. To hrabě vzteky nevydrží a vyběhne ze svého úkrytu. Vypráví, jak Cherubína přistihl u Barberiny, a když chce ukázat, jak strhl přehoz, pod kterým se páže schovávalo, odhalí tak Cherubínovu skrýš. Hrabě rozkáže Cherubínovi, že se musí přidat k jeho vojsku a Figaro se mu škodolibě posmívá: „*tak už přestane sladké obletování děvčat, panská nádhera, zábavy na zámku.*“

Non più andrai

V árii *Non più andrai* zpívá Figaro Cherubínovi o tom, že mu skončil čas radovánek a o tom, jaký ho čeká vojenský život. Árie je ve formě malého ronda⁵⁹ *abacak*. Árie se vyznačuje melodikou písňového charakteru. Díl *c*, v němž Figaro líčí vojenský život, má pochodovou melodii i rytmus. Árie je jednou z nejznámějších čísel opery a uzavírá první jednání. Melodii z árie *Non più andrai* použil Mozart ve své další opeře *Don Giovanni*.

Vivace

a	44:12	<i>Zamilovaný holoubku, už nebudeš ve dne v noci vrkat po paláci a rušit klid každé zdejší krásky, narcisku, vášnivý Adonisi!</i>
b	44:37	<i>Už nebudeš nosit ta krásná pera a šviháckou čapku. Rozluč se s kučerami, svůdnou tváří i červeným líčkem.</i>
a	45:08	<i>Zamilovaný holoubku, už nebudeš ve dne v noci vrkat po paláci a rušit klid každé zdejší krásky, narcisku, vášnivý Adonisi!</i>
c	45:31	<i>Dáš se k vojákům! S dlouhými kníry, krosnou na zádech, puškou přes rameno, šavlí u boku. Hlavu vzhůru, kupředu hled'. Nasadí ti přilbu nebo turban. Čeká tě spousta slávy a málo peněz. Místo tancování se budeš vláčet bahnem přes hory a doly, v třesutém mrazu a palčivém slunci. Do kroku ti budou hrát muškety, granáty a děla, které umí vyloudit každou melodii. Rozluč se s pery, čapkou, kučkami, krásnou tváří.</i>

---

⁵⁹ V malém ronu se uplatní tzv. hudba v kruhu. Díl *a* se objeví nejméně třikrát a vystřídá se s díly *b* a *c*.

- a** 46:41 *Zamilovaný holoubku, už nebudeš ve dne v noci vrkat po paláci a rušit klid každé zdejší krásky, narcisku, vášnivý Adonisi!*
- koda** 47:05 *Zvítězíš Cherubíne, získáš si vojenskou slávu!*

2. jednání

Bylo třeba vymyslet nový plán, jak přelstít Almavivu. Zuzanka s Figarem by sami jen těžko něco zmohli, proto požádali o pomoc hraběnku. Zuzanka ji svěřila své plány, ale tím prokáže i manželovu nevěru. Hraběnka se tedy rozhodne plánu zúčastnit. Nejprve poslal Figaro po Basiliovi hraběti lístek s udáním, že má hraběnka večer v sadu s někým schůzku. Druhý lístek se slibem dostaveníčka na stejný večer, slíbila poslat hraběti Zuzanka. Bylo ale domluveno, že místo ní půjde do sadu Cherubín, který přes rozkaz zůstal na zámku, převlečený do Zuzančiných šatů. Tak by mohla hraběnka dokázat manželovu nevěru a on by povolil svatbu Figarovi a Zuzance.

Zuzanka s hraběnkou převlékají Cherubína do dámských šatů, je ale něco potřeba donést, tak Zuzanka na chvíli odbíhá. Když vtom klepe na dveře sám hrabě, je mu podezřelý, že je zamčeno. Cherubín se rychle schovává do vedlejšího pokoje. Když hrabě podezřívavě vejde, uslyší z vedlejšího pokoje hluk. Hraběnka tvrdí, že se tam Zuzanka převléká, ale on chce důkaz. Během jejich hádky Zuzanka vklouzne do pokoje a skryje se. Hrabě vztekle vyrazí ze dveří rozhodnut zámek vypáčit, hraběnku vleče s sebou. Nezapomene za sebou pečlivě zavřít. Je jasné, že Cherubín musí zmizet, ale kam?

Aprite, presto aprite!

Duet Zuzanky a Cherubína *Aprite, presto aprite!* se odehrává ve velkém shonu, čemuž odpovídá i velmi rychlé tempo. Vymýšlí plán, jak by mohl Cherubín utéct, aby se vyvaroval hraběcímu trestu za to, že navštívil hraběnku v její komnatě. Duet má melodiku recitativního rázu, důraz se tedy klade na srozumitelnost textu. Má malou písňovou formu *aa'bcde* a je založen na střídání zpěvních partů Zuzanky a Cherubína.

Allegro assai

- i**⁶⁰ 1:14:30
- a** 1:14:35 Zuzanka: *Otevřete! To jsem já Zuzana. Musíte okamžitě zmizet.*
- a'** 1:14:42 Cherubín: *To byla hrůza! Něco strašného!*
spolu: *To byla hrůza.*
Zuzanka: *Tudy, tudy.*
Cherubín: *Ne, tam.*
- b** 1:14:51 Zuzanka: *Všude je zamčeno.*
spolu: *Všude je zamčeno. Co s námi bude?*
- c** 1:14:59 Cherubín: *Nesmíme ztrácet hlavu.*
Zuzanka: *Jestli nás tu najde, zabije nás.*
spolu: *Jestli nás tu najde, zabije nás.*
Cherubín: *Jak to vypadá tady? Okno vede do zahrady.*
Zuzanka: *Počkejte, Cherubíne! Počkejte, škoda.*
- d** 1:15:12 Cherubín: *Jestli mě tu najde, zabije mě.*
Zuzanka: *Je to moc vysoko. Počkejte, škoda.*
Cherubín: *Nesmíme ztrácet hlavu.*
Zuzanka: *Počkejte, Cherubíne.*
- e** 1:15:19 Cherubín: *Jestli nás tu najde, zabije nás.*
Zuzanka: *Je to příliš vysoko. Počkejte!*
Cherubín: *Dovolte mi! Za hraběnku rád položím život. Obejmi ji místo mě na rozloučenou. Sbohem! Jinak to nejde.*
Zuzanka: *Vždyť se zabijete! Počkejte!*

Nakonec Cherubín vyskočí z okna a uteče. Když se hraběcí pár vrátí, ve dveřích se objeví Zuzanka. Toho hraběnka využije a vyčítá svému manželovi nedůvěru.

---

⁶⁰ Introdukce je orchestrální úvod.

Zmatené situace využívá Figaro, naléhá na hraběte i se Zuzankou a hraběnkou, aby povolil sňatek. Už by vypadalo, že hrabě svolí, když vtom přichází zahradník Antonio s informací, že viděl někoho vyskočit z okna, jistě Cherubína. Tak má hrabě opět důvod pro odklad svatby.

3. jednání

Marcelina vymáhá na Figovi, aby si ji vzal, protože nesplatil svůj dluh. Figaro se ale odmítá bez souhlasu svých rodičů s Marcellinou oženit. Vypráví svůj příběh, jak byl unesen lupiči zabalený v hedvábí a krajkách, že je tedy jistě vznešeného původu a že ho rodiče poznají podle znamínka na ruce. Marcellina si prohlíží znaménko, Figarovu tvář a začne ho objímat: „*Tys mé dítě Figaro, syn můj a doktora Bartola.*“ Do zámku přichází dívky klanět se hraběnce. Mezi nimi je i Cherubín převlečený do dámských šatů. Hrabě ho poznává a zdá se, že nyní už trestu neujde, ale Barbarina odvážně hraběte požádá, aby jí dal Cherubína za muže. A hrabě souhlasí.

Hraběnka navede Zuzanku, aby znovu slíbila hraběti schůzku, ale rozhodla se, že na ni půjde sama převlečena do Zuzančiny šatů. Jako potvrzení měl hrabě poslat zpět Zuzančinu jehlici po Barbarině. Ta to ovšem dobromyslně vypovídala Figarovi. Ten nevěří svým uším, že by jeho Zuzanka byla tak zkažená. Rozhodne se proto, že je večer při schůzce překvapí.

4. jednání

Je večer a v sadě začíná být živo. Za jedním keřem se schovává Zuzanka s Marcellinou, kterou do svého plánu zasvětili, za druhým Figaro. Ten večer má v sadě schůzku i Cherubín s Barbarinou. Cherubín si všimne hraběnky v Zuzančiny oděvu, a to by nebyl on, aby ji nechtěl políbit, ale to už přichází hrabě, nic nepoznává, a slibuje hraběnce v převleku lásku. Jenom Figaro stále zuří. Když uvidí ženskou postavu v hraběncině oděvu, jde za ní. Po několika slovech ale poznává, že je to jeho nejmilejší Zuzanka. Bylo ale ještě třeba dokonat pomstu na hraběti. Přivábili k sobě úmyslně jeho pozornost a ten v přesvědčení, že přistihl manželku při nevěře, svolává všechny, kdo byli v parku. Ukazuje se ale, že Zuzanka není Zuzanka, ale jeho manželka Rosina. Hrabě pokorně prosí o odpuštění a hraběnka mu v jeho

prosbě ráda vyhoví. Tak skončil jeden bláznivý den a s ním všechna trápení a rozmary.

Finále

Ve finále vystupují všechny osoby, které v operě působily. Nejprve hrabě žádá hraběnkou o odpuštění a ta mu odpouští. Tato část je ve středním tempu (Andante) a rozuzluje poslední zápletku. Následuje rychlá část (Allegro assai), jež je posledním číslem opery. Na jevišti zpívají všechny osoby o tom, jaký to byl bláznivý den. Obě části mají malou písňovou formu (*ab* a *abcdee'*) a jsou spojeny mezivětou.

Andante

a	2:57:17	hrabě:	<i>Odpusťte mi, hraběnko.</i>
		hraběnka:	<i>Já jsem laskavější než vy a odpouštím vám.</i>
		všichni:	<i>Bud'me šťastni na věky.</i>
b	2:58:50	všichni:	<i>Bud'me šťastni na věky.</i>
m ⁶¹	2:59:40		

Allegro assai

a	2:59:54	všichni:	<i>Dnešní ztřeštěný den byl plný nečekaných překvapení,</i>
b	3:00:02	všichni:	<i>ale končí se vše v radosti, lásce a smíru.</i>
c	3:00:09	všichni:	<i>Manželé, přátelé, začíná bál a ohňostroj, je čas tančit a veselit se.</i>
m	3:00:15		
d	3:00:18	všichni:	<i>Pojďme slavit za zvuků radostné hudby.</i>
e	3:00:28	všichni:	<i>Pojďme slavit.</i>
e'	3:00:37	všichni:	<i>Pojďme slavit.</i>
koda	3:00:50		

---

⁶¹ Mezivěta spojuje dva díly.

7. Úpravy *Figarovy svatby* pro různá nástrojová uskupení

Ve výuce lze využít k poslechu ještě několik úprav předehry *Figarovy svatby*. Studenti mohou porovnávat předehru v podání různých nástrojových uskupeních.

Úpravy Mozartových děl byly psány už za jeho života. Mozartův současník Jan Nepomuk Vent přepsal předehru *Figarovy svatby* pro dechový oktět.⁶² Vent byl český hudební skladatel a virtuóz ve hře na hoboj a anglický roh. Narodil se roku 1745 v Divicích a zemřel roku 1801 ve Vídni. Byl členem schwarzenberské kapely nejprve v Českém Krumlově, později ve Vídni. Poté se stal členem nově vzniklé císařské Harmoniemusik,⁶³ pro kterou psal své transkripce. Přepsal na padesát operních a baletních čísel pro dechovou harmonii. Mezi ně patří i pět Mozartových oper.⁶⁴

Mezi další transkripce, které lze využít ve výuce, patří například úprava předehry pro marimbový soubor⁶⁵ nebo pro dva klavíry a osm rukou.⁶⁶ Dále jsou to úpravy pro žesťové nástroje,⁶⁷ pro varhany,⁶⁸ pro dvoje housle⁶⁹ nebo pro smyčcový kvintet.⁷⁰

---

⁶² Provedení Ventovy úpravy je dostupné na tomto odkazu: <https://www.youtube.com/watch?v=aFpSvr653yI>

⁶³ Harmoniemusik bylo označení pro dechový soubor, který vznikl roku 1770.

⁶⁴ HELLYER, Roger. Jan Nepomuk Vent. In: *grove.knihovnahk.cz*. [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://grove.knihovnahk.cz/subscriber/article/grove/music/30118?q=jan+nepomuk+vent&search=quick&pos=1&_start=1#firsthit

⁶⁵ Provedení předehry v podání marimbového souboru je dostupné na tomto odkazu: <https://www.youtube.com/watch?v=PJJHYDxZPxc>

⁶⁶ Úprava pro osmiruční klavír je dostupná na tomto odkazu: <https://www.youtube.com/watch?v=MVByksRxF5M>

⁶⁷ Úprava pro žesťové nástroje je dostupná na tomto odkazu: <https://www.youtube.com/watch?v=meRIN0tvMzM>

⁶⁸ Úprava pro varhany je dostupná na tomto odkazu: <https://www.youtube.com/watch?v=O-qh8ISb9VY>

⁶⁹ Úprava dvoje housle klavír je dostupná na tomto odkazu: <https://www.youtube.com/watch?v=6YDRfFYB10>

⁷⁰ Úprava pro smyčcový kvintet je dostupná na tomto odkazu: <https://www.youtube.com/watch?v=wT776cpT1m8>

8. Motivační texty

Předehra Figarovy svatby

„Za dva dni, těsně před premiérou opery, napsal Wolfgang předehru. Jinak měl celou partituru hotovou do posledního detailu, a teď už zbývalo pouze uvést ji v život. Ouverturu stále odkládal, aby ponechal víc času na zkoušky, ale měl jasnou představu, že musí vyjadřovat náladu opery. Od začátku musí udat ladění. Hlavní témata do předehry nevpítl, jak se to zpravidla dělalo, nýbrž určil náladu a tempo a pojal ji jako instrumentální árii, osobitou a jedinečnou.“⁷¹

Provedení opery před císařem

„Už dlouho jsem se zabýval myšlenou zhudebnit Figara. Snadno jsem se domluvil s Da Pontem, horší to bylo s císařem, neboť když jsem se pustil do komponování, právě zakázal německé divadelní společnosti Figara provozovat. Proč? Protože prý je pro mravné obecnstvo sám příliš svobodomyšlný. A to se mi právě hodilo, ovšem otázka byla, jak císaře pohneme, aby Figara povolil jako operu. Já zatím komponoval ve dne v noci a za šest neděl byla opera hotova. Da Ponte využil císařovy dobré nálady a prozradil mu, že jsem zkomponoval Figarovu svatbu na jeho text. Císař se podivil, jak jsem si to mohl dovolit, když jistě vím, že Figara provozovat zakázal, ale Da Ponte císaře ujišťoval, že jeho veselohra s Mozartovou hudbou je docela jiná než Beaumarchaisovo dílo. Naše opera je samé žertování, pravá buffa. A tu císař: ‚Je-li tomu tak, řekněte Mozartovi, aby mi ji přišel zahrát. ‚A Figaro to u Josefa vyhrál. Ale nikoliv u všemohoucího hraběte Rosenberga, který dokonce vytrhl dva listy z libreta a hodil je do ohně, protože na nich byla baletní scéna, a on přece nedopustí, aby byl zákaz baletu na dvorní scéně porušován. Když mi to přišel Da Ponte povědět, rozčertil jsem se a chtěl jsem běžet k císaři pro partituru, že nedopustím, aby moje opera byla takto zmrzačena. Ale lišák Da Ponte s tajuplným úsměvem řekl, jen abych se připravil na zítřejší generální zkoušku, o ostatní že už se postará. Na generálku přišel císař a sledoval ji s velkou pozorností ze své lóže. Když se na konci prvního jednání měla rozvíjet němá hra baletního rázu mezi hrabětem a Zuzankou, přestal orchestr hrát, a herci se na scéně pohybovali

---

⁷¹ WEISS, David. Mozart - člověk a génius. Praha: Odeon, 1977.

jako loutky. Já přestal dirigovat a díval jsem se na tu komedii. ‚Co to má znamenat?‘ ptal se císař a zavolal mne k sobě a já mu místo odpovědi podal partituru a ukázal ono místo, které bylo nyní vynecháno. ‚Proč?‘ já neodpovídal, proto se císař obrátil na hraběte Rosenberga a žádal jej jako intendanta⁷² o vysvětlení. Rosenberg rozpačitě koktal, že dvorní opera nemá baletní personál, načež císař řekl: ‚Ať se angažuje tolik tanečníků, kolik jich scéna potřebuje.‘ A za půl hodiny už tu byli a nemá scéna se probudila v hudební. ‚Tak je to dobře.‘ volal císař z lóže.“⁷³

Mozartova návštěva provedení Figarovy svatby v Nosticově divadle

„Předehra letěla radostným rytmem vpřed a celé divadlo se jí poddalo. Mozart zářil. Každá notička byla vyhrána, jako když ptáčekové vyzpěvují z radosti nad krásným dnem. Všichni hrálo jako jeden a jeden druhého jakoby chtěl předstihnout v radosti z krásného zvuku, který vyluzoval ze svého nástroje, a dal se strhovat rytmem do závodu, v němž všichni byli stále první, a kapelník nad mini taktovkou jenom rýsoval veselý pohyb předehry, jež nenechala jediného diváka v divadle zakaboněného. Všechno se usmívalo. Když zazněly poslední tóny předehry, strhl se ohromný potlesk. Kapelník se ukláněl nadšenému obecenstvu, ale jeho rozehvěné ruce se povznesly k lóži: tam tleskejte, tam je tvůrce této krásné hudby, tam je on sám. Obecenstvo povstávalo a volalo: ‚Bravo! Bravo! Bravissimo!‘ A znovu a znovu se Mozart ukláněl a oběma rukama kynul obecenstvu, jež nebylo lze utiшит. Hle také orchestr povstává a ťuká smyčci na housle, violoncella, violy, basy, a klarinetisté, hobojisté, flétnisté tleskají na své nástroje, všichni hlavu vzhůru k panu Mozartovi.“⁷⁴

Mozart diriguje Figarovu svatbu v Nosticově divadle

„Pražskému orchestru nemusil Mozart přiliš lichotit. Orchester vlastně lichotil Mozartovi. Nemusel hráče povzbuzovat, hrál s nadšením vpravdě strhujícím. Strhovali s sebou i pěvce, a to je co říci. Neboť italští pěvci měli vůči Mozartově nové opěře sice výhrady, protože nevyhovovala jejich ekvilibristickým kolorатурním zvyklostem, ale cítili, že se tu účastní něčeho zcela nového, co obecenstvo přijímá

---

⁷² Intendant byl správce císařských divadel.

⁷³ KOVAL, Karel. *Mozart v Praze*. Praha: Svobodné slovo - Melanrich, 1956.

⁷⁴ KOVAL, Karel. *Mozart v Praze*. Praha: Svobodné slovo - Melanrich, 1956.

s radostí, že si dokonce začíná zpívat spolu se zpěváky na scéně, a to je unášelo s životním proudem Figarovy hudby ve společné radosti od prvního taktu do posledního vpřed, že vlastně ani necítily únavu jako jindy při náročných, technicky obtížných partech“⁷⁵

Mozartovo setkání s pražským harfeníkem

K pobytu Wolfganga Amadea Mozarta v Praze se váže historka o harfeníkovi. „Kteréhosi dne v hostinci uslyšel Mozart melodie z Figara a jejich variace, které hrál potulný harfeník na svůj nástroj. Amadeus tím byl fascinován a tak se rozhodl hudebníka vyzkoušet. Zahrál mu krátkou zpěvnou melodii a tázal se, zda by mu mohl na toto téma zahrát variace. Harfeník se chvíli zamyslel a poté provedl několik variací. Mozart byl potěšen, pochválil jej a štědře obdaroval. Hudebník byl velmi rád, že má téma od samého Mozarta, a tak ho držel ve své paměti a hrál jej pouze na požádání.“⁷⁶

---

⁷⁵ CASINI, Claudio. *Amadeus: život Mozartův*. Praha: Academia, 2001. ISBN 80-200-0862-4.

⁷⁶ HLOUŠEK, Jaroslav. *Wolfgang Amadeus Mozart: Kapitoly ze života slavného skladatele*. Praha: Školní nakladatelství pro Čechy a Moravu, 1944.

9. Závěr

Wolfgang Amadeus Mozart patří k nejvýznamnějším operní skladatelům. Jedním z úkolů této práce bylo zjistit, jak je Mozartova operní tvorba zastoupena v učebnicích pro druhý stupeň základních škol, gymnázia a pro střední školy. Z provedené analýzy učebnic vyplynulo, že v jednotlivých řadách učebnic je tato tematika zastoupena různým způsobem, informace jsou většinou ale poměrně stručné. Podrobněji se Mozartovou operní tvorbou zabývá Jaroslav Mihule v učebnicích hudební výchovy pro 6. ročník základní školy a v učebnici pro střední školy. K poslechu jsou nejčastěji doporučovány ukázky z opery *Figarova svatba*. Proto se tato práce pokusila rozšířit učební materiál k této opeře.

Opera *Figarova svatba* je pojednána v širším kontextu. Je podán výklad o jednotlivých typech opery v období klasicismu. Představena jsou stěžejní Mozartova operní díla. Největší pozornost je věnována *Figarově svatbě*. Vysvětleny jsou okolnosti jejího vzniku a její úspěch v Praze. Zpracován je děj opery, který je doplněn o ukázky vybraných čísel z *Figarovy svatby*. Zařazena jsou nejznámější čísla z opery. Ukázky jsou zvoleny tak, aby byly zastoupeny různé typy hlasového obsazení a různé typy operních čísel (árie, cavatina, duet, ansámbl). Jednotlivé ukázky jsou zařazeny do děje opery. Jsou stručně charakterizovány a je uvedeno jejich formové řešení. Poslech vybraných hudebních ukázek je možné sledovat podle připojené časové osy a českého textu. Doporučeny jsou také některé další nahrávky přede hry *Figarovy svatby* v úpravách pro různá nástrojová uskupení. Součástí práce je také několik literárních textů, které lze využít jako motivační materiál k poslechu.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

BARTOŠ, František. *Wolfgang Amadeus Mozart v dopisech*. Praha: Topičova edice, 1937.

BEDNÁŘ, Kamil. *Pohádky za oponou: pohádky a vyprávěnky na motivy našich i světových oper a baletů*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-86864-85-3.

BEDNÁŘ, Kamil. *Pohádky za druhou oponou: pohádky a vyprávěnky*. Praha: Panton, 1976.

BÖTTGER, Dirk. *Mozart: život a smrt génia*. Přáslavice: Fontána, 2003. ISBN 80-7336-260-0.

Na úsvitu revoluce. BEAUMARCHAIS. *Figarova svatba*. Praha: Osvěta, 1951.

CASINI, Claudio. *Amadeus: život Mozartův*. Praha: Academia, 2001. ISBN 80-200-0862-4.

Figarova svatba. In: *youtube.com* [online]. [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=e2n4HV9qF_w.

HAMANNOVÁ, Brigitte. *Hlava plná hudby: Život Wolfganga Amadea Mozarta*; přel. Ivana Vízdalová. Praha: Brána, 1998. ISBN 80-85946-96-3.

HERDEN, Jaroslav. *My pozor dáme a nejen posloucháme: posloucháme hudbu se žáky 2. stupně ZŠ a nižších ročníků osmiletých gymnázií*. Praha: Scientia, 1997. ISBN 80-7183-087-9.

HELLYER, Roger. Jan Nepomuk Vent. In: *grove.knihovnahk.cz*. [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://grove.knihovnahk.cz/subscriber/article/grove/music/30118?q=jan+nepomuk+vent&search=quick&pos=1&_start=1#firsthit

HLOUŠEK, Jaroslav. *Wolfgang Amadeus Mozart: Kapitoly ze života slavného skladatele*. Praha: Školní nakladatelství pro Čechy a Moravu, 1944.

HOSTOMSKÁ, Anna. *Příběhy, pověsti a pohádky paní Hudby*. Praha: Paseka, 2007. ISBN 978-80-7185-814-0.

HOSTOMSKÁ, Anna. *Průvodce operní tvorbou*. Praha: Svoboda - Libertas, 1993. ISBN 80-205-0344-7.

- CHARALAMBIDIS, Alexandros. *Hudební výchova pro 7. ročník základní školy*. Praha: SPN, 1998. ISBN 80-7235-048-X.
- CHARALAMBIDIS, Alexandros. *Hudební výchova pro 8. ročník základní školy*. Praha: SPN, 1998. ISBN 80-7235-041-2.
- CHARALAMBIDIS, Alexandros. *Hudební výchova pro gymnázia 2*. Praha: SPN, 2003. ISBN 80-7235-219-9.
- JONÁŠOVÁ, Milada. *Jednou se tu snad budou na ulici dávat celé opery. Harmonie*. Praha: 2008,11.
- KARÁSEK, Bohumil. *Wolfgang Amadeus Mozart*. Praha: Supraphon, 1975.
- KOGEL, Gustav. *Die Hochzeit des Figaro* [klavírní výtah]. *IMSPL.org* [online]. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://hz.imspl.info/files/imglnks/usimg/8/89/IMSLP220533-SIBLEY1802.16871.abe9-39087011127240score.pdf>
- KOVAL, Karel. *Mozart v Praze*. Praha: Svobodné slovo - Melanrich, 1956.
- Le nozze di Figaro. In: *alamy.com*[online]. [cit. 2017-06-18]. Dostupné z: <http://www.alamy.com/stock-photo-mozart-marriage-of-figaro-nannouncement-for-the-first-performance-95412779.html>
- MARKOVÁ, Jiřina a Anna NOVOTNÁ. *Opera nás baví: první kniha o opeře pro děti i rodiče*. Praha: Práh, 2005. ISBN 80-7252-121-7.
- MIHULE, Jaroslav a Miroslav STŘELÁK. *Hudební výchova pro 6. ročník základní školy*. Praha: Fortuna, 1997. ISBN 80-7168-390-6.
- MIHULE, Jaroslav a Vladimír KOVAŘÍK. *Učebnice pro střední pedagogické školy 2: Hudba a její svět*. Praha: SPN, 1989, 496 s.
- Nebojte se klasiky! – Kouzelná flétna [zvukový záznam na CD]. Praha: Radioservis, 2013
- Nebojte se klasiky! – Wolfgang Amadeus Mozart [zvukový záznam na CD]. Praha: Radioservis, 2012
- PETRÁŠKOVÁ, Eva. *Wolfgang Amadeus Mozart, Le nozze di Figaro: opera buffa ve čtyřech jednáních*. Praha: Národní divadlo, 2002. ISBN 80-7258-082-5.

REGLER-BELLINGER, Brigitte, Hans WINKING a Wolfgang SCHENCK. *Opera: velká encyklopedie*. Praha: Mladá fronta, 1996. ISBN 80-204-0541-0.

SNĚTINA, Jindřich a Bohuslav VÍTEK. *Hudební výchova pro 8. ročník základní devítileté školy*. Praha: SPN, 1967.

SKALA, Martina a Ivona BŘEZINOVÁ. *Kouzelná flétna*. Praha: Bon Art Production, 2006. ISBN 80-87015-00-2.

SMOLKA, Jaroslav. *Dějiny hudby*. Brno: TOGGA agency, 2001. ISBN 80-902912-0-1.

SOUŠKOVÁ, Dana. *Hudební druhy a žánry*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-393-7.

Stavovské divadlo slaví 230 let. In: www.novinky.cz [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/veda-skoly/historie/234974-stavovske-divadlo-slavi-230-let.html>

Stavovské divadlo hraje už 230 let. In: www.ceskatelevize.cz [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1511458-stavovske-divadlo-hraje-cesky-uz-230-let>

ŠEDIVÝ, Jakub a Lucie ROHLÍKOVÁ. *Hudební výchova: pro 6.-7. ročník základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií*. Plzeň: Fraus, 2013. ISBN 978-80-7238-901-8.

ŠTÍBROVÁ, Ivana a Jiří KOLÁŘ. *Hudební výchova pro 6. ročník ZŠ. Úvaly*: JINAN, 1997.

TROJAN, Jan. *Dějiny opery: tvůrci předloh, libretisté, skladatelé a jejich díla*. Praha: Paseka, 2001. ISBN 80-7185-348-8.

VÍTOVÁ, Eva. *50 slavných oper*. Praha: Albatros, 2005. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-01788-1.

WEISS, David. *Mozart - člověk a génius*. Praha: Odeon, 1977.

Wolfgang Amadeus Mozart a české země. In: *www.ped.muni.cz* [online]. [cit. 2017-05-06]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/mozart/secky/secky.htm>

Přílohy

Příloha A: Přehled Mozartových oper

1767	Die Schuldigkeit des ersten Gebotes	singspiel
1767	Apollo et Hyacinthus	lat. školní opera
1768	Bastien und Bastienne (Bastien a Bastienka)	singspiel
1768	La finta semplice (Prostá léčka)	opera buffa
1770	Mitridate, rè di Ponte	opera seria
1771	Ascanio in Alba (Askanius v Albě)	slavnostní hra
1772	Il sogno di Scipione (Scipionův sen)	slavnostní hra
1772	Lucio Silla	opera seria
1775	La finta giardiniera (Falešná zahradnice)	opera buffa
1775	Il Rè pastore (Král pastýř)	opera seria
1779	Zaide	singspiel
1781	Idomeneo	opera seria
1783	L'oca del Cairo (Káhirská husa - nedokončena)	opera buffa
1786	Die Entführung aus dem Serail (Únos ze serailu)	singspiel
1784	Lo sposo deluso (Oklamaný manžel - část)	opera buffa
1786	Der Schauspieldirektor (Divadelní ředitel)	singspiel
1786	Le nozze di Figaro (Figarova svatba)	opera buffa
1787	Don Giovanni	drama giocoso
1790	Così fan tutte (Takové jsou všechny)	opera buffa
1791	Die Zauberflöte (Kouzelná flétna)	singspiel
1791	La clemenza di Tito (Titus)	opera seria ⁷⁷

---

⁷⁷ Přehled Mozartových oper je převzat z publikace: KARÁSEK, Bohumil. *Wolfgang Amadeus Mozart*. Praha: Supraphon, 1975.

Příloha B: Oznámení premiéry *Figarovy svatby* 1. května 1786 ve vídeňském Burgtheatru.⁷⁸

⁷⁸ Le nozze di Figaro. In: *alamy.com*[online]. [cit. 2017-06-18]. Dostupné z: <http://www.alamy.com/stock-photo-mozart-marriage-of-figaro-nannouncement-for-the-first-performance-95412779.html>

Příloha C: Stavovské divadlo

Exteriér Stavovského divadla⁷⁹

Interiér Stavovského divadla⁸⁰

⁷⁹ Stavovské divadlo slaví 230 let. In: www.novinky.cz [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/veda-skoly/historie/234974-stavovske-divadlo-slavi-230-let.html>

⁸⁰ Stavovské divadlo hraje už 230 let. In: www.ceskatelevize.cz [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1511458-stavovske-divadlo-hraje-cesky-uz-230-let>